

POSTANOWIENIE

Dnia 4 października 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Paweł Czubik (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Leszek Bosek

SSN Paweł Wojciechowski

w sprawie ze skargi S. K.

na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki
w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Krakowie w sprawie o sygn.
III AUa 2328/20,

z udziałem Skarbu Państwa - Prezesa Sądu Apelacyjnego w Krakowie

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw
Publicznych w dniu 4 października 2023 r.,

**1. stwierdza, że w postępowaniu prowadzonym przed Sądem
Apelacyjnym w Krakowie w sprawie o sygn. akt III AUa 2328/20
nastąpiła przewlekłość postępowania;**

**2. zaleca Sądowi Apelacyjnemu w Krakowie wyznaczenie terminu
posiedzenia w terminie dwóch miesięcy od dnia zwrotu akt.**

UZASADNIENIE

Pismem z 17 lipca 2023 r. S.K. (dalej jako: „Skarżący”), reprezentowany przez pełnomocnika - żonę, złożył skargę na przewlekłość postępowania prowadzonego przed Sądem Apelacyjnym w Krakowie pod sygn. akt III AUa 2328/20. W skardze sformułowano kilka żądań, w tym m.in. stwierdzenia przewlekłości w sprawie, niezwłocznego wyznaczenia terminu rozprawy i rozpoznania sprawy bez zbędnej zwłoki. W uzasadnieniu skargi wskazano,

że aktualna sytuacja to „kpina z prawa i uwłoczenie godności SA”. Do wniesionego środka zaskarżenia dołączono kserokopie dokumentów świadczących o złym stanie zdrowia Skarżącego.

Pismem z 31 lipca 2023 r. Prezes Sądu Apelacyjnego w Krakowie złożył odpowiedź na skargę, wnosząc o oddalenie skargi, a w przypadku jej uznania – o przyjęcie mniejszej kwoty odszkodowania. W uzasadnieniu odpowiedzi na skargę m.in. opisano dotychczasowy przebieg postępowania w sprawie III AUa 2328/20 prowadzonego przed Sądem Apelacyjnym w Krakowie oraz wskazano na trudności kadrowe tegoż Sądu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (t.j. Dz.U. 2023, poz. 1725; dalej: „ustawa o skardze na przewlekłość”), strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie zmierzające do wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie trwa dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych albo dłużej niż to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego (przewlekłość postępowania). Dla stwierdzenia, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy w szczególności ocenić terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez sąd w celu wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie albo czynności podjętych przez prokuratora prowadzącego lub nadzorującego postępowanie przygotowawcze w celu zakończenia postępowania przygotowawczego lub czynności podjętych przez sąd lub komornika sądowego w celu przeprowadzenia i zakończenia sprawy egzekucyjnej albo innej sprawy dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego. Dokonując tej oceny, uwzględnia się

łączy dotychczasowy czas postępowania od jego wszczęcia do chwili rozpoznania skargi, niezależnie od tego, na jakim etapie skarga została wniesiona, a także charakter sprawy, stopień faktycznej i prawnej jej złożoności, znaczenie dla strony, która wniosła skargę, rozstrzygniętych w niej zagadnień oraz zachowanie się stron, a w szczególności strony, która zarzuciła przewlekłość postępowania (art. 2 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość).

Ustawa o skardze na przewlekłość nie określa wprost, jaki okres oczekiwania na rozpoznanie sprawy należy uznać za nieuzasadnioną zwłokę. W dotychczasowym orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmowano, że o przewlekłości postępowania apelacyjnego można zasadniczo mówić w przypadku beczynności sądu drugiej instancji polegającej na niewyznaczeniu rozprawy apelacyjnej, która trwa co najmniej 12 miesięcy (postanowienia Sądu Najwyższego: z 12 maja 2005 r., III SPP 96/05; z 16 marca 2006 r., III SPP 10/06 oraz z 21 marca 2006 r., III SPP 13/06). Podobnie przyjmował Naczelny Sąd Administracyjny (postanowienia NSA: z 7 lipca 2006 r., I OPP 64/06; z 24 kwietnia 2008 r., I OPP 16/08 oraz z 4 czerwca 2008 r., I OPP 20/08).

Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy stwierdzić należy, że naruszono w niej prawo do sądu w aspekcie rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki. Bezspornym faktem jest, że akta sprawy wraz z apelacją wpłynęły do Sądu Apelacyjnego w Krakowie 12 sierpnia 2020 r. (k. 45 akt sądowych). Następnie wylosowano sędziego referenta (k. 46 akt sądowych), wydano tzw. zarządzenie wstępne (k. 47 akt sądowych) oraz przesłano odpis apelacji pełnomocnikowi strony przeciwnej (k. 48 akt sądowych). Do chwili wydania niniejszego postanowienia przez Sąd Najwyższy termin posiedzenia w sprawie nie został wyznaczony. Innymi słowy, od ponad trzech lat (sierpień 2020 r. – chwila obecna) apelacji nie rozpoznano, a nawet nie wyznaczono w sprawie terminu posiedzenia.

Powyższe ustalenia przesądzają o zasadności skargi i skutkują przyjęciem, że w zaskarżonym postępowaniu zaszła przewlekłość procedowania. Niezależnie od argumentów powołanych w odpowiedzi na skargę (takich jak m.in. braki kadrowe Sądu Apelacyjnego w Krakowie), niewyznaczenie terminu rozpoznania sprawy przez okres ponad trzech lat narusza standard rozpoznania

sprawy sądowej bez nieuzasadnionej zwłoki. W orzecznictwie Sądu Najwyższego wskazuje się, że znaczny wpływ spraw, problemy kadrowe i obciążenie sędziów pracą pozostają bez wpływu na stwierdzenie przewlekłości postępowania w sprawie, w której wniesiono skargę (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 21 marca 2006 r., III SPP 13/06). Obciążenie pracą, liczba spraw oraz stan kadry orzeczniczej co najwyżej prowadzić mogą do stwierdzenia, że przewlekłość postępowania w konkretnej sprawie nie jest wynikiem zaniedbań, czy też uchybień ze strony sądu. Jednakże to na Państwie spoczywa obowiązek zorganizowania warunków należytego sprawowania władzy jurysdykcyjnej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 16 marca 2006 r., III SPP 10/06; postanowienie Sądu Najwyższego z 7 lipca 2022 r., I NSP 204/22).

Działając na zasadzie art. 12 ust. 3 ustawy o skardze na przewlekłość, Sąd Najwyższy zalecił Sądowi Apelacyjnemu w Krakowie wyznaczenie terminu posiedzenia w niniejszej sprawie w terminie dwóch miesięcy od dnia zwrotu akt. Wskazany przepis ustawy pozwala na wydanie sądowi rozpoznającemu sprawę co do istoty stosownych zaleceń – z urzędu.

Natomiast w braku zawarcia w skardze stosownych wniosków czy żądań, niemożliwym było przyznanie Skarżącemu sumy pieniężnej od Skarbu Państwa (w tym wypadku od Sądu Apelacyjnego w Krakowie). Zgodnie z art. 12 ust. 4 zd. 1 ustawy o skardze na przewlekłość, uwzględniając skargę, sąd na żądanie skarżącego przyznaje od Skarbu Państwa, a w przypadku skargi na przewlekłość postępowania prowadzonego przez komornika sądowego – od komornika sądowego, sumę pieniężną w wysokości od 2000 do 20 000 złotych. W tym zakresie Sąd Najwyższy nie mógł więc działać z urzędu.

Na marginesie stwierdzić należy, że ostatnia zmiana przepisów skutkująca możliwością osobistego wnoszenia skarg na przewlekłość postępowania do Sądu Najwyższego (z pominięciem tzw. przymusu adwokacko-radcowskiego) okazuje się posiadać w praktyce istotne wady. W braku obowiązku skorzystania z usług profesjonalnego pełnomocnika skarżący narażają się na sporządzanie mało efektywnych skarg, tracąc w ten sposób szansę na uzyskanie swego „zadośćuczynienia” od Skarbu Państwa za stan przewlekłości.

Mając powyższe na względzie, Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji postanowienia.

[SOP]

[ms]